

KRUH SE UZAVŘEL

Miloš Balabán

Téměř deset let od teroristických útoků na New York a Washington se nakonec podařilo speciálnímu americkému komandu zlikvidovat nejhledanějšího světového teroristu Usámu bin Ládina.

Je to jistě zadostiučinění pro rozsáhlý americký zpravodajský a vojenský aparát, který byl v uplynulé dekádě mnohokrát kritizován za to, že i přes obrovské nasazení zpravodajských a vojenských prostředků se Ládina nepodařilo dostihnout. Nepochybně je to i velké plus v očích americké veřejnosti pro prezidenta Baracka Obamu, kterému tento úspěch může zvednout upadající popularitu. Velké konflikty a hrozby v současném světě ale bin Ládina smrt stěží výrazněji ovlivní.

Vynořuje se ale řada otázek. Ládín byl totiž v poslední době zřejmě pouze určitým symbolem, a jak naznačují analýzy, jeho role spočívala spíše v řízení al-Kajdá na strategické a propagandistické úrovni. Nebyl tedy tím, kdo přímo plánoval a řídil realizace teroristických útoků.

Al-Kajdá jeho smrt asi výrazněji nepostihne, protože není hierarchicky řízenou organizací s centrálním velením a štábem. Je tvořena místními buňkami, které si určují vlastní strategii a taktiku svých aktivit, spojuje je pouze společná ideologie. "Síťový" charakter organizace jim tak umožňuje pracovat bez vůdce a konkrétního vedení.

Bin Ládina smrt tak určitě neumenší míru hrozby al-Kajdá. Toto paradoxně potvrzuje i místo, kde byl zabit. Nebylo to někde v odlehlých horách, nýbrž ve městě v centrální části Pákistánu. Zdá se být nepravděpodobné, že by tedy o něm tedy nevěděly tamní zpravodajské služby nebo armáda, což by svědčilo o míře spolupráce obou složek s al-Kajdá, resp. o jejich infiltraci.

Nakonec sice došlo k jeho "vydání" Američanům - nakolik bylo dobrovolné, či nikoliv, nebo zda se situace stala pro pákistánské úřady již neudržitelnou, se zřejmě ukáže až v budoucnosti. V každém případě bin Ládina smrt potvrdila, že Pákistán zůstává pro Američany velkým "bezpečnostním bolehlavem", možná v mnohém horším než Afghánistán.

Co se týče situace v Afghánistánu, bin Ládina smrt ji asi moc neovlivní. Američanům se totiž po 11. září 2001 podařilo oslabit logistickou a finanční základnu al-Kajdá v této zemi. V současné době se afghánský konflikt vede mezi Spojenými státy, NATO a Tálibánem, který je často asociován s al-Kajdá, ale ve skutečnosti tomu tak není.

Je ale pravda, že bin Ládina kariéra začala právě v Afghánistánu a pomohli mu k ní Američané, když ho podpořili jako jednoho z aktérů afghánskému odporu proti sovětské intervenci. Po studené válce se karta obrátila, bin Ládín se stal nepřítelem USA č. 1 a kruh se nyní uzavřel - Američané se museli nakonec monstra, které před více než třiceti lety podporovali, sami zbavit.

Možná je to vážné poučení i pro libyjskou operaci, kdy NATO a EU uvažují o silnější podpoře dost ideologicky nečitelných místních povstalců. Opakování stejného "ládinovského" scénáře by tak Evropu, včetně nás, mohlo přijít hodně draho.

Autor je vedoucím Střediska bezpečnostní politiky CESES FSV UK